

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 59

Datum	16 mei 2025
Van	College B&W
Behandeld door	Imke Verburg en Michiel van Haren Noman
E-mailadres	imke.verburg@utrecht.nl , michiel.van.harennoman@utrecht.nl
Kenmerk	30266593
Beleidsveld	Asiel en Integratie, Economische Zaken, Openbare Orde en Veiligheid en Wonen

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2025 nummer 59 van Ilse Raaijmakers (PvdA), mede namens Meike Hellevoort (GroenLinks), Venita Dada-Anthonij (D66), Sjaak van Bommel – Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Noura Oul Fakir – Stevie Nolten (BIJ1), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Juriaan Otto – Gert Dijkstra (EenUtrecht) en Lars van Rooij – Ruben Snijder (Student en Starter) van 10 april 2025 over Zicht op situatie arbeidsmigranten in Utrecht.

De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Antwoord algemeen:

Afgelopen vijftien jaar zien we een stijging van het aantal Europese arbeidsmigranten. Een groot deel van de arbeidsmigranten werkt in sectoren die vragen om laag geschoolde arbeid, deels ook seizoenswerk. Dit betreft bijvoorbeeld land- en tuinbouw, vleesverwerking, distributiecentra, pakketbezorging en de bouw. Met de meeste van deze mensen gaat het (redelijk) goed maar er is een percentage dat verkeerd in een kwetsbare situatie, binnen werk of bij verlies werk (en dan ook vaak huisvesting.) Als gemeente maken we ons grote zorgen over de uitbuiting van Europese arbeidsmigranten. Tegelijkertijd hebben we als gemeenten een beperkt mandaat en dientengevolge ook beperkt handelingsperspectief ten aanzien van bedrijven en hun inzet op arbeidsmigranten.

Het rapport van de commissie Roemer over de positie van arbeidsmigranten, 'Geen tweederangs burgers', kent een aantal aanbevelingen, waarvan het gros bij de landelijke overheid ligt, zoals:

- *Het aan banden leggen van de uitzendsector*
- *Betere, verplichte registratie van arbeidsmigranten*
- *Betere positie voor arbeidsmigranten t.a.v. sociale voorzieningen*
- *Betere handhaving en toezicht vanuit SZW bij werkgevers*

De uitvoering van de aanbevelingen uit het rapport door het Rijk blijft vooralsnog achter, zo hebben de aanbevelingen nog niet geleid tot extra Rijksmiddelen voor gemeentes voor een brede aanpak (anders dan de middelen voor opvang bij grote kwetsbaarheid vanuit het ministerie van Volksgezondheid en Work in NL punt met middelen van het Ministerie van Sociale Zaken en

Werkgelegenheid. Op 9 mei is bekend geworden dat de pilot aanpak dakloze EU-burgers wordt voortgezet vanaf 2025 structureel kan worden uitgebreid naar andere gemeenten).

Gemeenten kunnen:

- *Voorzieningen op het gebied van integratie en inburgering ook openstellen voor arbeidsmigranten. Hierbij moet gezegd dat de huidige budgetten voor integratie en inburgering al niet genoeg zijn om de huidige wettelijke taken uit te voeren, en dat het toevoegen van een extra doelgroep, nog meer druk op deze budgetten zou leggen.*
- *Zorgen voor meer en betere huisvesting voor arbeidsmigranten via de Wet goed verhuurderschap en Versterking regie huisvesting*

Gemeenten hebben geen handhavende bevoegdheden voor deze doelgroep, wat de arbeidsinspectie wel heeft. Wel kan de gemeente nog steeds inzetten op samenhangende maatregelen en de 'zachte kant', zoals:

- *Juridische/praktische adviezen aan arbeidsmigranten (vraagbaak)*
- *Opvang bij dakloosheid*
- *Proactief in gesprek gaan met werkgevers en uitzendbureaus over de inzet, positie en behandeling van arbeidsmigranten*
- *Indirect sturen op een economie die niet afhankelijk is van de inzet van arbeidsmigranten*

Huidige inzet op EU-arbeidsmigranten op hoofdlijnen

Op dit moment wordt binnen de gemeente Utrecht inzet gepleegd op het thema arbeidsmigranten via de onderstaande inzet. Er zijn momenteel geen middelen beschikbaar om verdere inzet te plegen, bijvoorbeeld via het opzetten van een integrale, gecoördineerde aanpak op arbeidsmigranten. Zie ook vraag 21 hierover.

- *Voortzetten aanpak dakloze EU-(arbeids) migranten: opvang & begeleiding naar perspectief door Barka (Rijksfinanciering na 2025 onzeker).*
- *Implementatie Checklist Gelijke behandeling (Taakverzwaring voor gemeente, maar geen verhoging Rijksmiddelen).*
- *Aandacht voor deze doelgroep binnen de Aanpak Overlastgevende Criminele Vreemdelingen vanuit veiligheid (Vervolg Rijksfinanciering onzeker)*
- *Start informatieloket EU- (arbeids) migranten door Utrecht International Centre (Met financiering van ministerie van Sociale Zaken)*
- *Vormgeving gecoördineerde aanpak Utrecht: werk, wonen, zorg (Geen uitvoeringsbudget)*

Met de voorgestelde middelen uit de Voorjaarsnota kunnen we inzetten op een meer gecoördineerde aanpak voor deze doelgroep. Met de gecoördineerde aanpak kunnen we in samenhang invulling geven aan een aantal dimensies. Dit vraagt een brede insteek, waaronder:

- 1. Inzicht in doelgroep en grondoorzaken*
- 2. Informatie, dienstverlening en registratie*
- 3. Relatie met werk en werkgevers en mogelijke regionale afspraken (convenant uitzendbureaus)*
- 4. Verbinding met zorg*
- 5. Huisvesting en woonsituaties*
- 6. Veiligheid*
- 7. Registratie*
- 8. Handhaving en inspectie*
- 9. Samenhang met opvang*

Vraag 1

Op welke manier werkt de gemeente Utrecht samen met werkgevers en uitzendbureaus om ervoor te zorgen dat arbeidsmigranten in Utrecht geen uitbuiting ervaren?

Antwoord 1

Vanuit het Work in NL punt bij het Utrecht International Centre verkennen we nu of we eerste contacten kunnen leggen met de uitzendbranche, met als doel om samen te werken om uitbuiting tegen te gaan. Ditzelfde proberen we op te starten met de bedrijventerreinen, om zo bedrijven te benaderen. Ondanks dat we als gemeente weinig mandaat hebben richting werkgevers verkennen we ook hoe we meer kunnen samenwerken met werkgevers, in het verlengde van de aanbevelingen van het rapport Roemer. Dit staat momenteel nog in de kinderschoenen.

Vraag 2

Wat doet de gemeente Utrecht om te controleren of bedrijven zich houden aan de regels met betrekking tot de tewerkstelling van arbeidsmigranten?

Antwoord 2

Hier pleegt de gemeente geen zelfstandige structurele inzet op. Dit is een taak van de Nederlandse Arbeidsinspectie van het ministerie van SZW. Bij vermoedens van misstanden leggen we contact met de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), zie ook vraag 6. Hierover hebben we geen gevalideerde cijfers.

Vraag 3

Hoe kan de gemeente eraan bijdragen dat arbeidsmigranten zo snel mogelijk weer aan het werk komen als zij hun baan verliezen?

Antwoord 3

In hun Social Information Center (SIC) ondersteunen zij EU-arbeidsmigranten bij diverse problemen waaronder zoeken naar werk.

De gemeente werkt hiervoor ook nauw samen met Stichting Barka voor de ondersteuning van deze groep bij kwetsbaarheid. Deze stichting biedt hulp en ondersteuning bij het weer vinden van werk en huisvesting of bij terugkeer naar het land van herkomst (reconnection).

De gemeente zelf pleegt nu geen specifieke inzet op in de terugleiding naar werk omdat EU-arbeidsmigranten geen (wettelijke) doelgroep zijn die onder de dienstverlening van Werk en Inkomen valt.

Vraag 4

Heeft de gemeente een lijst met malafide uitzendbureaus en kunnen zij werkgevers daarop attenderen?

Antwoord 4

Nee. Een lijst met uitzendbureaus in Utrecht is weliswaar op te vragen bij de KvK, maar het oordeel welk uitzendbureau het stempel 'malafide' verdient, door de gemeente in haar rol niet te achterhalen. Vanuit het Work in NL punt proberen we juist in contact te komen met reguliere uitzendbureaus en door voorlichting en samenwerking uitbuiting te voorkomen.

Vraag 5

Welke barrières worden opgeworpen om malafide ondernemers aan te pakken? Wordt daarbij gebruik gemaakt van de ondersteuning (barrièremodel) die de VNG biedt?

Antwoord 5

De gemeente heeft geen handhavende bevoegdheid. Het oordeel welke ondernemers het stempel 'malafide' verdienen, is niet aan de gemeente maar aan de arbeidsinspectie. Via de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur kan de gemeente hier wel optrekken richting

malafide ondernemers. Wanneer de gemeente (mede via de implementatie van de checklist gelijke behandeling) meer zicht heeft op vanuit welke werkgevers EU-arbeidsmigranten op straat komen, kunnen we gericht het gesprek aan gaan met deze werkgevers. Dit betreffen ook uitzendbureaus die deze mensen uitleenen aan bedrijven. Recent is de Wet vergunningplicht uitzendbureaus aangenomen in de 2e Kamer. Verwachting is dat deze wet voor de zomer door de 1e kamer zal zijn. Dat scheidt het kaf van het koren

Daarbij biedt het barrièremodel van de VNG biedt onder andere de volgende handvatten voor een gemeente:

- *toezicht en handhaving op huisvesting en de basisregistratie personen uitvoeren;*
- *signalen en meldingen uit de samenleving registreren en oppakken;*
- *leefbaarheid en veiligheid handhaven;*

Ander meer zachte maatregelen zijn:

- *zelfredzaamheid en onafhankelijkheid stimuleren, bijvoorbeeld door betere informatievoorziening;*
- *hulp bieden in noodsituaties, bijvoorbeeld met tijdelijke huisvesting;*
- *communiceren met inwoners;*
- *samenwerkingspartner zijn bij de aanpak van mensenhandel en uitbuiting.*

Zoals in deze beantwoording te lezen is, probeert de gemeente Utrecht zich in te zetten op deze punten, direct of indirect via partners. Tegelijkertijd bieden deze handvatten geen mogelijkheden om malafide partners aan te pakken en zijn middelen hiervoor beperkt. Het barrièremodel kan de gemeente meenemen in een meer gecoördineerde aanpak.

Vraag 6

Hoe is de samenwerking met de arbeidsinspectie en wordt die ingezet bij vermoedens van misstanden?

Antwoord 6

Bij vermoedens van misstanden, zoals arbeidsuitbuiting of andere vormen van illegale arbeid en ernstige benadeling, die aan het licht komen via onze inzet tijdens bijvoorbeeld horecacontroles, bouwcontroles of bij controles op mogelijke ondermijnende criminaliteit maakt de gemeente Utrecht gebruik van de diverse meldroutes die de NLA biedt. In voorkomende gevallen meldt de gemeente signalen of concrete vermoedens van arbeidsuitbuiting rechtstreeks bij de afdeling Arbeidsuitbuiting van de NLA. Ondanks dat de gemeentelijke bevoegdheden hier beperkt zijn, is de inzet hiermee zo goed mogelijk misstanden te monitoren, maar ook hier beschikken we niet over gevalideerde cijfers. Met een meer gecoördineerde aanpak kan de gemeente meer zicht krijgen op misstanden, monitoren hoe vaak dit voorkomt en in welke gevallen en inzetten op meer samenwerking met de arbeidsinspectie.

Vraag 7

De Wet goed verhuurderschap biedt mogelijkheden om misstanden bij huisvesting van arbeidsmigranten tegen te gaan. Is er sinds het inwerkingtreden van de wet in Utrecht al handhavend opgetreden tegen ongewenst verhuurbedrag bij arbeidsmigranten? Ontvangt de gemeente signalen hierover? Wordt er ook proactief gehandhaafd, bijvoorbeeld op locaties waar veel arbeidsmigranten werken zoals Lage Weide?

Antwoord 7

Er zijn twee invoermogelijkheden: de algemene verhuurvergunning en/of de verhuurvergunning voor arbeidsmigranten. In de Nota wonen hebben we – in lijn met motie [M48](#) - aangegeven een algemene verhuurvergunning in te willen voeren. Daartoe wordt een voorstel voorbereid.

De keuze om het stelsel ook in te voeren voor arbeidsmigranten is nog niet gemaakt. Uit een volgende analyse moet eerst inzichtelijk worden gemaakt of deze misstanden ook in Utrecht plaatsvinden. Er bestaat geen duidelijk beeld in hoeverre deze misstanden ook in onze gemeente plaatsvinden.

Signalen hierover hebben we niet ontvangen: zo is er via het meldpunt Goed Verhuurderschap slechts één vraag over arbeidsmigranten binnengekomen en hebben we hier geen verdere meldingen over ontvangen. Aangezien arbeidsmigranten zich regelmatig niet inschrijven in de basisregistratie personen (BRP) en ze zelf misstanden niet vaak melden is de doelgroep lastig in beeld te krijgen, tenzij er meldingen van overlast door omwonenden gedaan worden. Wel hebben wij in de afgelopen jaren na overlastmeldingen enkele malen een mogelijke illegale logiesfunctie voor arbeidsmigranten al dan niet met overbewoning aangetroffen. Daarnaast zijn er bij het Huurteam enkele gevallen van meldingen over arbeidsmigranten bekend waarbij het arbeidscontract en huurcontract illegaal met elkaar verbonden was.

Ook als er wel signalen blijken te zijn, moet gekeken worden of de verhuurvergunning een toegevoegde waarde heeft ten opzichte van bestaande bevoegdheden, zoals handhaving op afwijkingen ten opzichte van het omgevingsplan.

Er wordt in algemene zin niet proactief gehandhaafd: toezicht en handhaving vindt plaats op basis van meldingen. De NLA is verantwoordelijk voor controles op locaties waar arbeidsmigranten werkzaam zijn.

Vraag 8

Hoe is het meldpunt bij de gemeente voor klachten over verhuur bij de doelgroep arbeidsmigranten bekend gemaakt?

Antwoord 8

Er is in de breedte een campagne geweest voor alle doelgroepen. Er is daarbinnen niet specifiek aandacht besteed aan arbeidsmigranten.

Vraag 9

Als bedrijven zich willen vestigen of uitbreiden in de gemeente, wordt daarbij gekeken naar het huisvestingsvraagstuk van arbeidsmigranten? Waarom wel/niet?

Antwoord 9

Bij vestiging van bedrijven hebben wordt het huisvestingsvraagstuk van mogelijk arbeidsmigranten niet integraal meegenomen. De sectoren logistiek, tuinbouw, voedingsmiddelen, metaalindustrie, landbouw en transport zetten de meeste arbeidsmigranten in. In Utrecht hebben we vooral veel logistiek, en een klein beetje voedingsmiddelenindustrie, metaalindustrie en transport. We hebben alleen gericht beleid op het gebied van logistiek:

- *In de beleidsnota werklocaties (wordt in Q2 2025 aangeboden aan de raad) zit een aantal aanknopingspunten rondom (het beperken van) sectoren die van veel arbeidsmigranten gebruik maken:*
 - *We zetten waar mogelijk een rem op de vestiging van grote (web)logistieke centra. Zo hebben we in Lage Weide al het beleid aangepast, waardoor het nu niet meer mogelijk is bouwpercelen samen te voegen voor logistieke doeleinden ((web)logistiek heeft vaak grote kavels nodig, waardoor bouwpercelen gecombineerd moeten worden) Specifiek voor terreinen waar een hoge milieucategorie (HMC) is toegestaan, beperken we de groei van grootschalige (regionale en landelijk georiënteerde) logistiek.*
- *Ook de provincie heeft in het 'Programma Wonen en Werken' als insteek: geen ruimte bieden aan XXL-logistiek (>5 ha).*

Wij hebben als gemeente beperkt tot geen mandaat om het vestigen of uitbreiden van bedrijven tegen te houden.

Voor veel EU-(arbeids)migranten biedt de werkgever de huisvesting in de regio. Dit betreffen niet altijd goede woonomstandigheden, maar hier is geen structureel toezicht op en we hebben geen

totaalbeeld van misstanden. Wanneer de werkgever geen huisvesting biedt, worden arbeidsmigranten beschouwd als regulier woningzoekenden die op een zelfde manier in woonruimte moeten voorzien als andere woningzoekenden. Gezien de grote druk op de woningmarkt is er nauwelijks regulier woningaanbod beschikbaar voor deze aandachtsgroep. Bij dakloosheid komt de groep in beeld bij opvang. In regionaal verband moet nog gezocht worden naar afspraken over een evenredige verspreiding van arbeidsmigranten over de verschillende gemeenten.

Vraag 10

Wordt het huisvestingsvraagstuk van arbeidsmigranten meegenomen bij ruimtelijk beleid? Dan gaat het met name ook om de inzet van arbeidsmigranten in de bouw en de tijdelijke huisvestingsbehoefte die dat met zich meebrengt.

Antwoord 10

Op dit moment bieden werkgevers voor het merendeel van de Europese arbeidsmigranten ook de woonruimte, met de uitdagingen van dien. Wanneer een bedrijf of initiatiefnemer voor deze groep huisvesting wil realiseren, dan wordt dat meegenomen in de beoordeling van dat initiatief. Dit is echter een meer regionale vraag. Vanuit ruimtelijk beleid en wonen is er dan ook stedelijk geen specifiek doelgroepenbeleid op deze groep. Deze groep moet via de reguliere kanalen zelf in woonruimte voorzien, in de huidige context van schaarste. Zoals bekend komt een deel van deze groep op straat en komt dan in beeld bij onze partners voor maatschappelijke opvang en specifiek Stichting Barka, waarbij we meer zicht krijgen op hulpvragen zoals rondom gezondheid en bijvoorbeeld verslaving.

Vraag 11

Wat doet de gemeente om te bevorderen dat arbeidsmigranten zich inschrijven bij de gemeente?

Antwoord 11

Er is vanuit de gemeente een inloopcentrum met balies dat dagelijks open is voor inschrijvingen in de basisregistratie, IND en voor informatie. Daarbij is het Utrecht International Center betrokken bij de ontwikkelingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om arbeidsmigranten van gerichte informatie te voorzien, waaronder het informeren over hun rechten en plichten als werknemer en/of ingezetene en de mogelijkheid om zich in te schrijven. Arbeidsmigranten, kunnen bij het Utrecht International Center hulp krijgen bij het aanvragen van een verblijfsvergunning en hun inschrijving bij de gemeente. Ook vinden ze er praktische informatie over onderwijs, huisvesting, gezondheidszorg, taal, cultuur en meer. Sinds kort heeft het Utrecht International Center een specifiek informatiepunt ingericht voor EU-arbeidsmigranten en is er een digitaal, meertalig loket van start gegaan. Vanaf 18 maart is ook een mobiel informatiepunt (bakfiets) gelanceerd met Pools sprekende collega's. Deze inzet wordt gedekt vanuit een tijdelijke, landelijke subsidie. Het Utrecht International Center is een initiatief van de gemeenten Utrecht, Amersfoort, de provincie en de Universiteit Utrecht.

Vraag 12

Hoe heeft de gemeente zicht op de arbeidsmigranten die in de gemeente Utrecht verblijven? Is bekend hoeveel arbeidsmigranten dit zijn?

Antwoord 12

Gemeente Utrecht en Burgerzaken hebben geen zicht heeft op de arbeidsmigranten die in de gemeente Utrecht verblijven. Wanneer arbeidsmigranten zich inschrijven bij een RNI-loket zijn ze niet verplicht om hun eerste verblijfadres op te geven. Daarnaast is er geen registratiesysteem waarin alle arbeidsmigranten in Utrecht staan.

Vraag 13

Hoe heeft de gemeente zicht op kinderen van arbeidsmigranten? Wordt samengewerkt met scholen en jeugdorganisaties om in te grijpen bij schrijnende situaties zoals armoede en slechte huisvesting?

Antwoord 13

Veel arbeidsmigranten reizen alleen, zijn alleenstaand of hebben een gezin in het land van herkomst. Wanneer kinderen meereizen hebben we die mogelijk alleen in beeld als er geregistreerd is in het BRP. Wanneer registratie in de BRP ontbreekt zijn kinderen en gezinnen, die voor kortere of langere tijd in Nederland verblijven, onzichtbaar. Er is geen zicht op het kinderen van arbeidsmigranten betreft. Vanuit de leerplicht wordt er toezicht gehouden op de schoolgang van alle in Utrecht verblijvende kinderen en geschakeld met instanties waar nodig.

Kinderen van arbeidsmigranten hebben net als andere kinderen recht op Jeugdgezondheidszorg, ongeacht of zij geregistreerd zijn in het BRP. Hier wordt in de praktijk weinig gebruik van gemaakt.

Kinderen van arbeidsmigranten hebben ook recht op jeugdhulp. Maar onze jeugdhulpprofessionals hebben niet standaard alle kinderen van arbeidsmigranten in beeld: zij zijn er voor de kinderen en gezinnen waar een jeugdhulpvraag speelt en die daarvoor hulp zoeken, net als bij Nederlandse gezinnen. Het is voor het buurtteam wel ingewikkelder om de juiste ondersteuning voor dergelijke gezinnen te organiseren en grondoorzaken (zoals dakloosheid) daadwerkelijk aan te pakken, omdat EU-arbeidsmigranten beperkte rechten op Wmo-voorzieningen hebben. Door middel van de rechtentool is de gemeente aan de slag beter inzicht te krijgen welke rechten van toepassing zijn. In geval van zorgen over de veiligheid van kinderen van arbeidsmigranten, behoort de meldcode gevolgd te worden, en kan een melding gedaan worden bij Veilig Thuis.

We hebben geen aanvullende data over kinderen van (Europese) arbeidsmigranten binnen het onderwijs en hebben geen specifiek beleid. Deze kinderen kunnen gebruik maken van de zorgstructuren op school en het snelle contact met de buurtteamorganisaties (die ook op de scholen aanwezig zijn). Daarnaast wordt op scholen met veel leerlingen in een achterstandspositie veel gedaan op het gebied van armoede, zoals samen met het jeugdeducatiefonds of met stichting leergeld wat ook open staat voor deze kinderen.

Vraag 14

Hoe weet de gemeente de groep arbeidsmigranten te bereiken om hen te informeren over hun rechten?

Antwoord 14

Vanuit het Utrecht International Center zijn we recent gestart met het opzetten en organiseren van het Mobiel Informatiepunt. Dit initiatief wordt gestimuleerd, gefinancierd en landelijk uitgerold door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, onder de naam "Work in NL". Het project richt zich onder andere op het informeren van arbeidsmigranten over hun rechten (en plichten). Dit doen we zowel via fysieke spreekuren, videobellen en op locaties waar arbeidsmigranten wonen en werken. We betrekken ook de informele netwerken zoals de kerken en scholen. We hebben u eerder via een brief aan de gemeenteraad over Uitvoering Motie 323 - Beschikbaarheid International Center voor EU-arbeidsmigranten op [internet](#) geïnformeerd over dit project.

Daarbij bereiken we mensen via Stichting Barka. Stichting Barka werkt als sinds 2011 in Utrecht (als eerste stad) en heeft daarmee goed zicht op de mensen, hun begeleiding en hun rechten. In 2023 hielp St. Barka 608 unieke personen, waarvan 463 dakloos. In 2024 waren dit tot en met september al 659 unieke personen, waarvan 508 dakloos (definitieve cijfers 2024 zijn nog niet beschikbaar). Stichting Barka informeert EU-arbeidsmigranten nu al (informeel) over hun rechten. Ook de cliëntorganisaties zoals Stichting Goud informeren dakloze EU-(arbeids)migranten over hun rechten.

Vraag 15

Wat zijn de grootste knelpunten in de zorgverlening aan arbeidsmigranten die zich melden bij de gemeente?

Antwoord 15

Vanuit ons Mobiel Informatiepunt/Work in NL dat door Utrecht International Center wordt gecoördineerd zijn tot nu toe de volgende vragen binnen gekomen:

- *Ik ben mijn BSN kwijtgeraakt, wat moet ik doen?*
- *Waarom heb ik een DigiD nodig en waarvoor kan ik het gebruiken? Hoe kan ik een DigiD aanvragen en activeren?*
- *Hoe kan ik me als werknemer inschrijven bij een huisarts in mijn buurt?*
- *Wat moet ik doen als ik mijn medische rekeningen niet kan betalen?*
- *Ik ben niet verzekerd en heb een boete gekregen, wat moet ik doen?*
- *Hoe kan ik een werkloosheidsuitkering aanvragen?*
- *Ik heb hulp nodig bij het vinden van een betaalbare woning.*
- *Wat moet ik doen in geval van een medisch noodgeval?*
- *Vragen over loon en ontslag.*
- *Vragen over onderwijs.*

Daarbij komt dat veel EU-arbeidsmigranten geen zorgverzekering hebben om diverse redenen:

- *Werkgevers zeggen een zorgverzekering te hebben afgesloten terwijl dat niet zo is maar er wel een bedrag ingehouden wordt op hun loon.*
- *Indien er wel een verzekering is, vervalt deze na ontslag.*

Zorgverleners zijn vaak niet op de hoogte van de landelijke regelingen die er bestaan voor onverzekerden of vinden deze regelgeving te ingewikkeld. Daarom wordt de toegang tot zorg aan deze groep regelmatig geweigerd.

Wanneer EU-arbeidsmigranten in beeld komen bij Stichting Barka en de andere opvangpartners:

- *Opvang- en huisvestingsvragen*
- *Medische zorgvragen*
- *Verslavingszorg*
- *Geestelijke gezondheidszorg*

Daarbij komen mensen bij Stichting Barka met vragen over terug naar werk of terugkeer naar het land van herkomst.

Ook doet de groep een groot beroep op de Koudweerregeling. Tijdens de KWR werden in winter 2023-2024 per nacht gemiddeld 45 dakloze EU-arbeidsmigranten opgevangen; deze winter zijn dat er gemiddeld 80-90 per nacht. Ook zien we grote toename van EU-arbeidsmigranten in de inloop van Herstart.

Daarbij kunnen er veiligheidsvragen spelen, voor EU-(arbeids)migranten zelf dan wel voor de omgeving. Binnen de aanpak voor overlastgevende criminele verenigingen (OCV) en het Eropaf team wordt ook actief ingezet op de ondersteuning voor EU-arbeidsmigranten, door outreachend te werken voor deze groep en toe te leiden naar opvang en ondersteuning, ook in samenwerking met Barka.

Vraag 16

Zijn er afspraken met huisartsen en/of andere zorgverleners in de regio om deze knelpunten aan te pakken?

Antwoord 16

Dergelijke afspraken zijn er met enkele zorgverleners (huisarts, ziekenhuis) als het gaat om dakloze EU-arbeidsmigranten die zorg nodig hebben. Met Jellinek en Altrecht lopen momenteel gesprekken om toegang tot hun zorg te verbeteren.

Vraag 17

Utrecht heeft succesvolle pilots gedraaid met opvang en begeleiding van zeer kwetsbare, dakloze EU-arbeidsmigranten. In hoeverre kan deze wijze van opvang de komende jaren doorgaan?

Antwoord 17

Het huidige Kabinet beslist in de VJN over structurele voortzetting van deze landelijke aanpak alsmede uitbreiding naar alle regiogemeentes. Op basis van onze gesprekken met Ministeries zijn wij hierover positief. Maar alles hangt dus af van de afspraken VJN.

Indien we in 2026 geen Rijksbudget meer zouden ontvangen, zullen wij de € 800.000 uit onze VJN inzetten om een minimale en versoberde aanpak overeind te houden.

Vraag 18

De laatste tijd melden ook meer (jonge) vrouwelijke EU-arbeidsmigranten zich in Utrecht. Hoe is de zorg aan hen geregeld? Denk bijvoorbeeld ook aan geboortezorg

Antwoord 18

Daar waar het gaat om dakloze EU-vrouwen geldt dezelfde zorg als voor dakloze mannelijke EU-arbeidsmigranten, namelijk via het gemeentelijke straatzorgteam (VG-SMZ). Vanuit Medische Straatzorg proberen we actief contact te maken met vrouwelijke dakloze EU-arbeidsmigranten en ze te wijzen op mogelijkheden en toegang tot sociaal medische zorg. Ook checken we of ze op de hoogte zijn van het bestaan van Stichting Barka en werken vervolgens vaak samen. Onderwerpen die tijdens contacten en consulten gespreksonderwerp kunnen zijn: de eigen hulpvraag, medische voorgeschiedenis, middelengebruik, verblijfplaats/toegang tot opvang, veiligheid, anticonceptie.

Daarnaast is St. Barka recent een apart inloopsprek uur specifiek voor vrouwen gestart en zijn Barka-medewerkers inmiddels getraind in het werken met deze doelgroep omtrent (voorkomen van) zwangerschap. Dit is in de landen van herkomst een gevoelig onderwerp.

Indien dakloze vrouwen zwanger zijn kunnen zij een deel van hun zwangerschap nu (uit nood want niet voor toegerust) overnachten op de Stadsbrug. Bij complicaties rond de zwangerschap, bij hoogzwanger zijn en rond bevalling worden deze vrouwen opgenomen in het ziekenhuis, doorverwezen door SMZ. Na de bevalling wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn voor opvang van ouder en kind in NL of warme overdracht naar herkomstland.

Bij een vastgestelde zwangerschap bespreken we wat de situatie en wens van de vrouw is. Bij voorkeur verwijzen we, in overleg met de zwangere vrouw, zoveel mogelijk naar een POP poli. Een POP poli bestaat uit een multidisciplinair team die de zwangere vrouw zo goed mogelijk begeleidt bij de vaak kwetsbare situatie waarin zij zich bevindt, begeleiding bij bevalling en klinisch kraambed en zorg rondom de baby.

Vraag 19

In de recente raadsbrief staat dat alvast ervaring wordt opgedaan met de 'Checklist Gelijke Behandeling EU-burgers' (rechtentool). Tegelijk geeft het college aan niet voldoende middelen te hebben om deze wettelijke taak uit te voeren. Wat wordt wel en wat wordt niet gedaan? Wanneer wordt naar verwachting de rechtentool volledig geïmplementeerd?

Antwoord 19

Momenteel is een hiervoor ingericht projectteam aan de slag met de implementatie, met de inzet om de werkwijze voor de zomer te operationaliseren aan de hand van casuïstiek en een werkproces te organiseren. Hier zitten veel praktische kanten aan, zoals documenteren, ICT vragen, toegang tot systemen, de bijbehorende Wmo-toets en benodigde ondersteuning. Hier zijn nu projectmatige middelen voor. Eventuele praktische uitdagingen kunnen dan in de zomer worden uitgewerkt. Dit geeft ons inzicht in de doelgroep die door de checklist komt. Wat dit betekent aan benodigde (extra) ondersteuning (van onder andere Barka) en aan (extra) opvangplekken en een inrichting die helpt bij hernieuwd van perspectief voor deze groep moet blijven uit deze ervaringen. Hier zijn anders dan de

middelen uit Utrecht Onderdak en de Voorjaarsnota 2025 nog geen extra middelen voor. Daarmee heeft verdere implementatie dus ook implicaties voor de wachtlijst.

Vraag 20

De adviesraad migratie adviseerde het Rijk onlangs om meer te investeren in taalonderwijs voor arbeidsmigranten. Bestaan er in Utrecht al mogelijkheden voor arbeidsmigranten om Nederlands te leren? Zijn er plannen met werkgevers om daar financieel aan bij te dragen?

Antwoord 20

Er zijn verschillende mogelijkheden voor arbeidsmigranten om taalonderwijs te volgen in Utrecht. Arbeidsmigranten kunnen terecht bij formele taalaanbieders waar zij zelf of hun werkgevers taalonderwijs kunnen inkopen. Daarnaast koopt de gemeente formeel taalonderwijs in voor niet-inburgeringsplichtige volwassen inwoners van Utrecht. Hier kunnen inwoners bijvoorbeeld gebruik van maken wanneer ze onvoldoende basisvaardigheden hebben en werk zoeken. Dit vereist wel dat de arbeidsmigrant staat ingeschreven bij de gemeente. Voor het formele taalonderwijs dat we vanuit volwasseneducatie inkopen is op dit moment Sagènn gecontracteerd. ([Opleidingen Utrecht - Nederlands leren bij Sagènn](#)).

De gemeente is echter niet de enige partij die hier een taak of verantwoordelijkheid in heeft. Ook werkgevers die iemand in dienst nemen die de Nederlandse taal niet machtig is hebben een verantwoordelijkheid. Werkgevers kunnen hiervoor terecht bij gelieerde O&O fondsen om medewerkers te scholen. Er zijn vanuit de gemeente Utrecht geen plannen met werkgevers om financieel bij te dragen aan taalonderwijs voor arbeidsmigranten.

Vraag 21

De gemeente heeft in de raadsbrief aangegeven dat er nog geen lokale gecoördineerde aanpak van hulp voor arbeidsmigranten op het gebied van werk, zorg en huisvesting is. Wat is ervoor nodig om tot die aanpak te komen?

Antwoord 21

Om tot de gecoördineerde aanpak zijn meerdere stappen nodig. Eerste stap is verder analyse voor beter inzicht in de doelgroep en uitwerking van een werkplan voor een Utrechtse gecoördineerde aanpak. Hierbij kan invulling worden gegeven aan de aanbevelingen voor rapport Roemer, in relatie tot de Utrechtse werkwijze en uitgangspunten. Hiervoor wordt budget gevraagd in de Voorjaarsnota 2025.

Op basis van dit werkplan kan invulling geven aan een meer gecoördineerde aanpak, met onder meer:

- Meer inzicht in doelgroep en grondoorzaken*
- Richtlijnen voor informatieverstrekking, dienstverlening en stimuleren registratie*
- Relatie met werk en werkgevers en mogelijke basis regionale afspraken*
- Verbinding met zorg versterken*
- Meer aandacht voor huisvesting en woonsituaties*
- Uitgangspunten voor veiligheidsaanpak voor deze groep*

Dit in samenhang met opvang van dakloze EU-(arbeids)migranten bij (grote) kwetsbaarheid en de ondersteuning van Barka, en de implementatie van de checklist.

Hiermee is echter nog geen aanvullende ondersteuning van deze groep mogelijk en is er geen werkbudget voor de uitvoering van de gecoördineerde aanpak.

Vraag 22

Op dit moment is op afzonderlijke beleidsterreinen al sprake van een aanpak van hulp voor arbeidsmigranten (economische zaken, asiel & integratie, OOV). Hoe wordt samengewerkt tussen deze beleidsterreinen?

Antwoord 22

Dakloze EU-arbeidsmigranten zijn zowel doelgroep in de aanpak voor opvang en begeleiding alsook in de aanpakken op het gebied van veiligheid daar waar zij zorgen voor overlast en criminaliteit (bijvoorbeeld het programma Samen eropaf en de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen). Met de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen willen we de overlast doen afnemen en bewerkstelligen dat mensen naar zorg worden geleid daar waar ze er recht op hebben.

In de uitvoering betekent dat dat er, onder regie en coördinatie van de gemeente (OOV), nauw wordt samengewerkt tussen de diverse uitvoerende organisaties onderling, zowel op gebied van Zorg als van Veiligheid (bijv. in het eropaf-team St. Barka en onder voorwaarden de Nachtopvang), dat zij elkaar kunnen vinden, door kunnen verwijzen, desgewenst casuïstiek kunnen bespreken.

Vanuit Asiel & Integratie en EZ is de gemeente nauw betrokken bij de ontwikkeling en opzet van het informatieloket (WIN-loket) bij Utrecht International Center (UIC) en wordt voor de opzet gebruik gemaakt van de expertise van o.a. St. Barka. Daarnaast is er nu een gezamenlijke werkgroep binnen MO, samen met het UIC en partners, in samenwerking met OOV, EZ en W&I voor de implementatie van de checklist.

Vraag 23

Welke middelen (incidenteel en structureel) vanuit gemeente (diverse afdelingen) en het Rijk zijn ingezet om de situatie van EU-arbeidsmigranten te verbeteren en welke middelen zijn de komende jaren beschikbaar? Graag een overzicht vanaf 2022.

Antwoord 23

Inzet	Bedrag	Periode
Stichting Barka cofinanciering DT&V	€ 353.000	2025
Stichting Barka cofinanciering uit het programma levendige en gezonde stad, doelstelling Nieuwkomers	€ 353.000	2025
Rijksbudget VWS p.j. incidenteel voor aanpak dakloze EU-arbeidsmigranten	€ 1.000.000	2023 t/m 2025, met mogelijke verlenging en uitbreiding
VJN Utrecht per jaar voor opvang ongedocumenteerde mensen en EU-arbeidsmigranten	€ 800.000	2024 t/m 2028
Rijksbudget SZW per jaar voor Mobiel Informatiepunt/Work in NL, Utrecht International Center.	€ 200.000	Dit zijn tijdelijke middelen voor de duur van in ieder geval de periode oktober 2024-oktober 2027.

Vraag 24

Waar worden deze middelen aan besteed? Graag een overzicht vanaf 2022.

Antwoord 24

Zie hierboven met betrekking tot aanpak en ondersteuning dakloze EU-arbeidsmigranten:

Van 10 opvangplekken eind 2022 op Stadsbrug inmiddels 25 nachtopvangplekken SB waaronder vrouwenslaapzaal 10 plekken incl. Verbouwing) met activering door Wij3.0 en begeleiding richting herstel door St. Barka en vijf 24-uursopvangplekken in doorstroomwoning

- *Uitbreiding team St. Barka (outreachend, vindplekken, Social Information Center) met meer fte en in meerdere talen: Pools, Roemeens, Hongaars, Bulgaars, Spaans, Portugees)*
- *Inzet Pools sprekende psycholoog*
- *Inzet specifieke EU-medewerker Leger des Heils*
- *Verbouwing ziekenboeg in inloopcentrum Herstart*
- *In ontwikkeling:*
 - *15 extra opvangplekken SB incl. activering en begeleiding (na plaatsing hek en herinrichting OPG-terrein rond SB)*
 - *Kleinschalige 24-uursopvang voor vrouwen*

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Partij voor
de Dieren

Schriftelijke vragen Zicht op situatie arbeidsmigranten in Utrecht
9 april 2025

De stad Utrecht kent een grote diversiteit aan bewoners en arbeidskrachten, waaronder een groeiend aantal arbeidsmigranten. Deze groep is van cruciaal belang voor verschillende sectoren, zoals de bouw en de logistieke sector. Ondanks hun belangrijke bijdrage aan de economie, worden arbeidsmigranten vaak geconfronteerd met grote uitdagingen op het gebied van huisvesting, arbeidsomstandigheden en sociale integratie.

De vragenstellers maken zich zorgen over de situatie van deze groep. EU-arbeidsmigranten hebben vaak bijzonder precare woon- en werksituaties en een slechte toegang tot zorg en dit leidt tot zeer schrijnende situaties. Het is de snelst groeiende groep dakloze mensen in Utrecht. Het is al vijf jaar geleden dat de commissie Roemer met aanbevelingen kwam¹, maar deze worden nog steeds niet allemaal uitgevoerd door het Rijk en gemeenten. Met deze vragen willen we meer inzicht krijgen in de specifieke omstandigheden van arbeidsmigranten in Utrecht en wat wordt gedaan om de situatie van arbeidsmigranten te verbeteren.

De indienende partijen verzoeken het college de vragen vóór de commissiebehandeling op 22 mei te beantwoorden.

Vragen:

We clusteren de vragen per onderwerp.

Werkomstandigheden

1. Op welke manier werkt de gemeente Utrecht samen met werkgevers en uitzendbureaus om ervoor te zorgen dat arbeidsmigranten in Utrecht geen uitbuiting ervaren?
2. Wat doet de gemeente Utrecht om te controleren of bedrijven zich houden aan de regels met betrekking tot de tewerkstelling van arbeidsmigranten?
3. Hoe kan de gemeente eraan bijdragen dat arbeidsmigranten zo snel mogelijk weer aan het werk komen als zij hun baan verliezen?
4. Heeft de gemeente een lijst met malafide uitzendbureaus en kunnen zij werkgevers daarop attenderen?
5. Welke barrières worden opgeworpen om malafide ondernemers aan te pakken? Wordt daarbij gebruik gemaakt van de ondersteuning (barrièremodel) die de VNG biedt?²
6. Hoe is de samenwerking met de arbeidsinspectie en wordt die ingezet bij vermoedens van misstanden?

Huisvesting

7. De Wet goed verhuurderschap biedt mogelijkheden om misstanden bij huisvesting van arbeidsmigranten tegen te gaan. Is er sinds het inwerkingtreden van de wet in Utrecht al handhavend opgetreden tegen ongewenst verhuurgedrag bij arbeidsmigranten? Ontvangt de

¹ [Geen tweederangsburgers](#)

² [Drie jaar na Roemer: Jaarrapportage arbeidsmigranten 2023](#)

gemeente signalen hierover? Wordt er ook pro-actief gehandhaafd, bijvoorbeeld op locaties waar veel arbeidsmigranten werken zoals Lage Weide?

8. Hoe is het meldpunt bij de gemeente voor klachten over verhuur bij de doelgroep arbeidsmigranten bekend gemaakt?
9. Als bedrijven zich willen vestigen of uitbreiden in de gemeente, wordt daarbij gekeken naar het huisvestingsvraagstuk van arbeidsmigranten? Waarom wel/niet?
10. Wordt het huisvestingsvraagstuk van arbeidsmigranten meegenomen bij ruimtelijk beleid? Dan gaat het met name ook om de inzet van arbeidsmigranten in de bouw en de tijdelijke huisvestingsbehoefte die dat met zich meebrengt.

Zicht op arbeidsmigratie

11. Wat doet de gemeente om te bevorderen dat arbeidsmigranten zich inschrijven bij de gemeente?
12. Hoe heeft de gemeente zicht op de arbeidsmigranten die in de gemeente Utrecht verblijven? Is bekend hoeveel arbeidsmigranten dit zijn?
13. Hoe heeft de gemeente zicht op kinderen van arbeidsmigranten? Wordt samengewerkt met scholen en jeugdorganisaties om in te grijpen bij schrijnende situaties zoals armoede en slechte huisvesting?
14. Hoe weet de gemeente de groep arbeidsmigranten te bereiken om hen te informeren over hun rechten?

Zorg & welzijn

15. Wat zijn de grootste knelpunten in de zorgverlening aan arbeidsmigranten die zich melden bij de gemeente?
16. Zijn er afspraken met huisartsen en/of andere zorgverleners in de regio om deze knelpunten aan te pakken?
17. Utrecht heeft succesvolle pilots gedraaid met opvang en begeleiding van zeer kwetsbare, dakloze EU-arbeidsmigranten. In hoeverre kan deze wijze van opvang de komende jaren doorgaan?
18. De laatste tijd melden ook meer (jonge) vrouwelijke EU-arbeidsmigranten zich in Utrecht. Hoe is de zorg aan hen geregeld? Denk bijvoorbeeld ook aan geboortezorg.
19. In de recente raadsbrief³ staat dat alvast ervaring wordt opgedaan met de 'Checklist Gelijke Behandeling EU-burgers' (rechtentool). Tegelijk geeft het college aan niet voldoende middelen te hebben om deze wettelijke taak uit te voeren. Wat wordt wel en wat wordt niet gedaan? Wanneer wordt naar verwachting de rechtentool volledig geïmplementeerd?
20. De adviesraad migratie adviseerde het Rijk onlangs om meer te investeren in taalonderwijs voor arbeidsmigranten.⁴ Bestaan er in Utrecht al mogelijkheden voor arbeidsmigranten om Nederlands te leren? Zijn er plannen met werkgevers om daar financieel aan bij te dragen?

Gecoördineerde aanpak

21. De gemeente heeft in de raadsbrief aangegeven dat er nog geen lokale gecoördineerde aanpak van hulp voor arbeidsmigranten op het gebied van werk, zorg en huisvesting is. Wat is ervoor nodig om tot die aanpak te komen?
22. Op dit moment is op afzonderlijke beleidsterreinen al sprake van een aanpak van hulp voor arbeidsmigranten (economische zaken, asiel&integratie, OOV). Hoe wordt samengewerkt tussen deze beleidsterreinen?

³ [Raadsbrief Gevolgen kabinetsbeleid op Asiel en Integratie - U-reka Gemeente Utrecht](#)

⁴ [Investeren in samenleven | Advies | Adviesraad Migratie](#)

Financiën

23. Welke middelen (incidenteel en structureel) vanuit gemeente (diverse afdelingen) en het Rijk zijn ingezet om de situatie van EU-arbeidsmigranten te verbeteren en welke middelen zijn de komende jaren beschikbaar? Graag een overzicht vanaf 2022.

24. Waar worden deze middelen aan besteed? Graag een overzicht vanaf 2022.

Gesteld door:

- Ilse Raaijmakers, PvdA
- Meike Hellevoort, GroenLinks
- Venita Dada-Anthonij, D66
- Sjaak van Bommel en Maarten van Heuven, Partij voor de Dieren
- Noura oul Fakir en Stevie Nolten, Bij1
- Yvonne Hessel, Utrecht solidair
- Juriaan Otto, EenUtrecht
- Lars van Rooij en Ruben Snijder, Student & Starter